

انتقال تجربه معلمی به معلمان جوان به بود سواد خواندن از طریق قصه گوئی

محمد طاهر دارابی

- در جوامعی که قصه گوئی بیشتر است، کتاب خوانی بیشتر رواج دارد. فایده قصه و قصه گوئی چیست؟
۱. قصه، کودکان را با مهارت های زندگی و چگونه زیستن آشنا می کند.
  ۲. بسیاری از پندها و نصیحت ها بوسیله قصه گفته می شود.
  ۳. داستان باعث تقویت مهارت شنیدن می شود.
  ۴. داستان باعث انتقال فرهنگ می شود.
  ۵. خلاقیت پرورش، می یابد.
  ۶. باعث افزایش گنجینه لغات و در نتیجه کمک به نوشتن می شود.
  ۷. ایجاد حس کنجکاوی می شود.
  ۸. ارتباط عاطفی و آرامش درونی ایجاد می کند.
  ۹. فاصله بین خواندن و درک مطلب را کم می کند.
  ۱۰. برای خواندن و تسریع در خواندن انگیزه ایجاد می نماید.

قصه گو

الف) ویژگی های درونی: قصه گو باید قصه ای را که انتخاب می کند دوست داشته باشد. باعث هیجان در مخاطب شود. در وقت قصه گوئی نباید افکار مخاطب پاره شود و چنانچه از طرف یکی از مخاطبان موردی گفته شد، قصه گوئی ماهر با ترفندی مناسب باید قصه را ادامه دهد.

ویژگیهای ظاهری

لباس مناسب، صدای مناسب، نداشتن لهجه، لکنت زبان و تکیه کلام خاص. وقتی ارتباط عاطفی میان قصه گو و مخاطب باشد و قصه گو به هر شکلی جذابیت و گیرایی دارد. (مثل مادر بزرگ) زمان قصه گوئی هر زمانی که قصه گو تشخیص دهد. مکان قصه گوئی بهتر است خارج از کلاس باشد، چنانچه امکان دارد.

شیوه ها و فنون قصه گوئی

قصه خوانی بهتر است به گونه ای انجام گیرد که زبان نوشتاری به گفتاری تبدیل شود. سعی کنیم با حالت چهره و صدا منظور خود را بهتر برسانیم؛ مانند اینکه در بعضی مواقع مکث کنیم.

قصه گوئی ساده

بدون هیچ حرکت و تغییری، شروع به گفتن کنیم. با استفاده از خطوط چهره و لحن صدا در مورد غم ها و شادی ها با حرکت چهره، منظور را برسانیم.

قصه گوئی با پرده خوانی

هر قسمت از داستان روی پرده ای نقاشی شده و قصه گو با نشان دادن هر قسمت با استفاده از کلمات مربوط، داستان را تعریف می کند.

قصه گوئی همراه با تقلید صدا: نوعی قصه گوئی ساده است که با تقلید صداهای مختلف منظور را بهتر می رسانیم. هر انسان ۴ نوع تقلید دارد. عادی، صدای زیر (زنانه)، صدای بم (مردانه) و یک نوع لهجه (قصه گوئی همراه با تقلید حرکات) می تواند با مورد قبلی هم همراه باشد.

در قصه گوئی از حرکات اضافی به طور مکرر زیاد استفاده نگرند و بدون تقلید صدا هم می توانند انجام گیرد. قصه گوئی همراه با بازیگران: دو نوع است. یکی این که در طی قصه، هر کس نقش خود را بازی می کند و به جای خود حرف می زند که آن قصه گوئی همراه با بازیگران پنهان است. «قبلا تقسیم وظیفه شده»

نوع دیگر اینکه بچه ها دور می نشینند و قصه گو تعریف می کند. پس و وسط قصه، یکی از بچه ها بازیگر را مورد مخاطب قرار می دهد و سؤال می کند. بدون اینکه از قبل تعیین شده باشد نقش بازی می کند. که به آن قصه گوئی با بازیگران آشکار می گویند.

اگر معلم بداند که چه می خواهد تعلیم دهد و بر این مسئله احاطه داشته باشد نیمی از شرایط حسن اداره کلاس را احراز کرده است.

ثبات عاطفی از بهترین عواملی است که اعتماد فراگیران را به وی جلب می کند.

استفاده از قصه های تصویری در کلاس

هدف از این قصه ها، تقویت قوه تخیل، تمرین برای دست یابی به تفکر منطقی و پرورش قدرت تکلم و بیان

بچه ها است و وقتی این قصه ها را در دسترس دانش آموزانی که به مدرسه آمده اند قرار دادیم، اجازه می دهیم که ابتدا تصویرهای قصه را با دقت نگاه کنند. آنگاه از آن ها می خواهیم که قصه را برای ما تعریف نمایند. سعی می کنیم در ایجاد پیوند میان صحنه های قصه، به بچه ها کمک نکنیم اما در بال و پر دادن به صحنه ها، بچه ها را یاری نماییم.

زمانی که بچه ها خواندن و نوشتن را یاد گرفتند باز هم اجازه می دهیم که روی تصاویر، دقت لازم را به خرج دهند. آنگاه از آنها می خواهیم قصه ای که در اختیارشان است ابتدا برای ما بگویند و سپس در پایین تصویر بنویسند. در تمام مراحل مشوق شان هستیم اما در کارشان دخالت نمی کنیم.

«گروه بندی دانش آموزان در کلاس»

هدف از این روش، تعاون و همکاری در جمع و گروه، تقویت تفکر منطقی و پرورش قدرت تکلم بیان بچه ها در اجتماع است.

«استفاده از خمیر بازی»

هدف از این روش، تقویت ابتکار و قوه تخیل، استفاده از انواع املاها بعد از یاد گرفتن مداد برای نوشتن و تقویت هوش و استعداد و پرورش قدرت است.

«استفاده از انواع نقاشی ها»

هدف از استفاده از انواع نقاشی ها، آشنایی با رنگ ها و ترکیب آنها، وجود آوردن رنگ دلخواه و مورد نیاز، دست یابی به تفکر منطقی و پرورش قدرت به دست گرفتن مداد یا قلم می باشد.

استفاده از انواع کاردستی ها (با کاغذ، مقوا، چوب، پارچه، سنگ، برگ)

هدف، تقویت قوه تخیل، ابتکار و استفاده از ابزارهای مورد نیاز می باشد.

«تمرین و مرور»

مطالب از حیث دشواری و آسانی عموماً در یک حد و سطح نیستند، یعنی مطالب دشوارتر از بقیه می باشند. مثال ها و شواهد محسوس در ساده تر شدن مطالب دشوار بسیار مؤثر هستند، برای تخریب ذهن فراگیران از خاطرات، داستان ها و وقایعی که به نحوی با مطالب مربوط هستند استفاده شایانی می توان به عمل آورد که به نوبه خود موجب مطلوبیت و تنوع کلاس می گردند.

«تهیه سؤالات و موضوعات برای بحث»

معلمی که دارای نگرش صحیحی در مورد فعالیت فراگیران است، نوع برخورد وی نیز متناسب با چنین نگرشی می باشد و زمانی بیشترین زمان که کلاس به فعالیت دانش آموزان اختصاص یابد، طرح های خاصی را به یاری می طلبد. برای پیش برد فراگیران نباید محدود به کتاب بود. استفاده از انواع پلی کپی ها در زمینه درس همان کلاس، می تواند نسبت به خواندن و نوشتن فراگیران تأثیر بسیاری داشته باشد.